

YENİDEN ASYA GİRİŞİMİ VE TÜRK SAVUNMA SANAYİNİN GÜNEYDOĞU ASYA AÇILIMI

DİREN DOĞAN

SETA | ANALİZ

MAYIS 2022 · SAYI 375

YENİDEN ASYA GİRİŞİMİ VE TÜRK SAVUNMA SANAYİİNİN GÜNEYDOĞU ASYA AÇILIMI

DİREN DOĞAN

COPYRIGHT © 2022

Bu yayının tüm hakları Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları (SETA) Vakfı'na aittir. SETA'nın izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik [fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.] yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

Bu yayındaki fikirler tamamen yazarına aittir ve SETA Vakfı'nın yayın politikasını yansıtmayabilir.

SETA Yayınları

ISBN: 978-625-7712-97-2

Uygulama: Said Demirtaş

Baskı: Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş., İstanbul

SETA | SİYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI VAKFI

Nenehatun Cd. No: 66 GOP Çankaya 06700 Ankara TÜRKİYE

Tel: +90 312 551 21 00 | Faks: +90 312 551 21 90

www.setav.org | info@setav.org | @setavakfi

SETA | İstanbul

Defterdar Mh. Savaklar Cd. Ayvansaray Kavşağı No: 41-43

34050 Eyüpsultan İstanbul TÜRKİYE

Tel: +90 212 395 11 00 | Faks: +90 212 395 11 11

SETA | Washington D.C.

1025 Connecticut Avenue, N.W., Suite 410

Washington D.C., 20036 USA

Tel: 202 223 98 85 | Faks: 202 223 60 99

www.setadc.org | info@setadc.org | @setadc

SETA | Berlin

Kronenstraße 1, 10117 Berlin GERMANY

berlin@setav.org

SETA | Brüksel

Avenue des Arts 6, 1000 Bruxelles BELGIUM

Tel: +32 2 313 39 41

İÇİNDEKİLER

ÖZET	7
GİRİŞ	8
TÜM YÖNLERİYLE YENİDEN ASYA GİRİŞİMİ	8
GÜNEYDOĞU ASYA ÜLKELERİNE ARTAN SAVUNMA SANAYİİ İHRACATLARI	9
Endonezya	10
Malezya	11
Filipinler	12
SONUÇ	12

YAZAR HAKKINDA

DİREN DOĞAN

Lisans derecesini 2016'da Süleyman Demirel Üniversitesi uluslararası ilişkiler programında tamamlamıştır. Aynı üniversitenin uluslararası ilişkiler anabilim dalından "Bölgesel İhtilaflar Bakımından Güney Çin Denizi ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin Bölge Politikaları" başlıklı tez çalışmasıyla mezun olmuştur. Doktora eğitimi esnasında Tayvan Dışişleri Bakanlığı tarafından verilen "Taiwan MOFA Fellowship"i kazanarak 2021'de Tayvan'da araştırmalar yapmak üzere National Chengchi Üniversitesi'nin Tayvan Güvenlik Araştırmaları Merkezi'nde (TCSS) misafir öğretim üyesi olarak bulunmuştur. Aynı yıl *Uluslararası İlişkilerde Kaynayan Sular: Güney Çin Denizi* başlıklı kitabını yayımlamıştır. 2020 itibarıyla Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi'nde görev yapmakta olan Doğan aynı zamanda NATO-AB ortaklığında kurulan Finlandiya merkezli Hibrit Tehditlerle Mücadele Mükemmeliyet Merkezi'nin (Hybrid-CoE) uzman havuzunun bir üyesidir. Çalışma alanları Asya Pasifik bölgesindeki güvenlik kompleksleri, Güney Çin Denizi ihtilafı, gri bölge stratejileri ve hibrit tehditlerdir.

ÖZET

Bu analiz Yeniden Asya Girişimi'ne yönelik temel bir çerçeve sunmasının yanında bahse konu girişim ile Türk savunma sanayii arasındaki stratejik uyumu Güneydoğu Asya Bölgesi özelinde incelemektedir.

2019'da gerçekleştirilen 11. Büyükelçiler Konferansı, Türk dış politikası açısından önemli bir girişimin duyurulması nedeniyle dikkatleri çekmiştir. Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu tarafından ilan edilen "Yeniden Asya Girişimi" özellikle "Asya'nın yükselişi" kavramının sıkça dile getirildiği son yıllarda, Türk dış politikasındaki "Asya" ekseninin geçmişten günümüze sürekliliğini vurgulayan önemli bir beyan niteliği taşımaktadır.¹ Ankara'nın Asya Kıtası'na yönelik uyguladığı stratejilerin bir vizyonunu sunan Yeniden Asya Girişimi paralelinde Türkiye'nin savunma sanayii alanında özellikle kıtada gerçekleştirdiği atılımlar, sektörel başarıların diplomatik stratejilerle desteklenerek daha yüksek seviyeye ulaştırılmasının önemli bir örneğini sunmaktadır. Bu analiz ilk olarak henüz bir politika belgesi yayımlanmamış olması sebebiyle ayrıntılarının ilgiyle takip edildiği Yeniden Asya Girişimi'ne yönelik temel bir çerçeve sunmaktadır. Bu girişimin amaçlarını, uluslararası politikaya sunduğu katkıları, farklı aktörlerce üretilen Asya'ya yönelik stratejilerden ayrılan taraflarını ve Türk dış politikasının temel dinamikleri ile kurduğu ilişkiyi incelemektedir. İkinci olarak Yeniden Asya Girişimi'nin odaklandığı alt bölgelerden biri olan Güneydoğu Asya Bölgesi'nde Türk savunma sanayii sektörünün gördüğü ilgi paralelinde gerçekleşen sektör başarılarını irdeleyerek bahse konu girişim ile Türk savunma sanayii arasındaki stratejik uyumu bölge özelinde analiz etmektedir.

¹ "Yeniden Asya Girişimi", Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, <https://mfa.gov.tr/yeniden-asya-girisimi.tr.mfa>, (Erişim tarihi: 14 Mayıs 2022).

GİRİŞ

Tarihte pek çok medeniyete ev sahipliği yapan, uygarlıkların beşiği olarak adlandırılan ve insanlığın günümüzdeki gelişmişlik düzeyine erişmesindeki birçok yapı taşı üreten Asya coğrafyasının son yirmi yılda özellikle ekonomik, kültürel, siyasi ve askeri bakımdan yeniden yükselişe geçişi yeni bir “Asya Yüzyılı” anlatılarını da beraberinde getirmiştir. Bu anlatılar, bölgenin sunduğu fırsatlardan faydalanmak isteyen ülkelerin dış politika eksenlerini Asya’ya doğru yönlendirmeleri ve bölgeye yönelik stratejilerini bu eksen çerçevesinde ilan etmeleri ile sonuçlanmıştır.

Amerika Birleşik Devletleri’nin (ABD) “Asia Pivot” politikasıyla başlayan Asya Pasifik bölgesine odaklanma süreci, Şubat’ta yayımlanan Hint-Pasifik Strateji Belgesi ile bir yol haritasına oturtulurken Almanya, Birleşik Krallık ve Fransa gibi pek çok ülke önceki yıllarda benzer yapıdaki dokümanlarını kamuoyu ile paylaşarak bölgeye yönelik stratejilerini ilan etmiştir. Diğer taraftan politika yapıcılar tarafından “Asya’nın en batısındaki Avrupalı, Avrupa’nın en doğusundaki Asyalı” tabiriyle nitelenen Türkiye’nin, küresel aktörlerin giriştiği bu Asya rekabetinde farklılığını vurguladığı nokta; kökleriyle ve tüm yönleriyle, Türkiye’nin tarihin her aşamasında bir

Asya ülkesi olduğu argümanıdır. Sahip olduğu coğrafi konum sebebiyle Asya, Avrupa ve Orta-doğu kültürlerinden etkilenen Türk dış politikası aynı zamanda Asya ve Avrupa kıtaları arasındaki köprü görevi nedeniyle küresel düzlemde önemli bir noktada konumlanmaktadır.

TÜM YÖNLERİYLE YENİDEN ASYA GİRİŞİMİ

İlan edildiği ilk günden itibaren Yeniden Asya Girişimi’nin “Türk dış politikasında bir eksen kayması mı yaşanıyor?” minvalinde sorularla irdelendiği görülmektedir. Bu kapsamda girişimde yer alan politika yapıcılarının ve Dışişleri Bakanlığının Türkiye Büyük Millet Meclisine sunmak amacıyla hazırladığı 2022’ye ait dokümandan; Yeniden Asya’nın bir taraftan “on altıncı yüzyılda başlatılan Batı öncelikli hedeflerin sürdürülmesine bağlı” diğer taraftan da “Asya’nın yükselen konumu paralelinde bölge ülkeleriyle ilişkileri artırarak bölgenin içerdiği sınamalar kadar sunduğu fırsatlardan da faydalanmayı amaçlayan çok taraflı bir girişim” olduğunu söylemek mümkündür.¹ Bu doğrultuda Türk dış politikasındaki Batı önceliği korunurken çok taraflı diplomasi bir getirisi olarak Asya ile geçmişten gelen bağların daha da kuvvetlendirilmesinin amaçlandığı söylenebilir. Konuya farklı bir perspektiften bakıldığında Yeniden Asya Girişimi’ni sadece Asya ülkeleri ile Türkiye arasında kurulan “kazan kazan” odaklı bir mekanizma olarak görmek oldukça yüzeysel bir analiz olacaktır. Türkiye’nin Asya ile kurmuş olduğu tarihsel ve coğrafi bağlar Batı’nın Asya’ya yönelik politikalarını ve ilişkilerini desteklerken Batı ile kurduğu ilişkiler neticesinde edindiği deneyimler ise

¹ “2022 Yılına Girerken Girişimci ve İnsani Dış Politikamız”, Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, 4 Kasım 2021, https://www.mfa.gov.tr/site_media/html/2022-yilina-girerken-girisimci-ve-insani-dis-politikamiz.pdf, (Erişim tarihi: 14 Mayıs 2022).

Asya ülkelerinin Batı ile olan ilişkilerine vizyon sağlamaktadır. Bu durumda kurulan üçlü kazan kazan sistemindeki köprü görevinin Türkiye tarafından gerçekleştirildiğini vurgulamak önemlidir. Bilhassa Asya Pasifik coğrafyasının sömürge geçmişi düşünüldüğünde herhangi bir sömürgecilik faaliyetleriyle adı anılmamış, pragmatik değil karşılıklı ilişki biçimi arayan ve siyasi nüfuz arayışından uzak olduğunu söylem ve uygulama noktasında sıkça vurgulayan bir Türkiye portresinin anlatımına hassasiyet gösterildiği görülmektedir. Nitekim dünyanın en büyük beşinci diplomatik ağına sahip oluşu; bölgede bulunan otuz büyükelçiliği, yirmi dört başkonsoloslugu, Türkiye Cumhuriyeti nezdinde kurulmuş farklı temsilcilikleri ve diğer ticari aktörleri göz önüne alındığında “girişimci ve insani dış politika” vizyonuyla Türkiye’nin oluşturduğu tehdit algısı oldukça düşük seviyededir.

Tüm bu gelişmelerin paralelinde Türkiye’nin Asya Kıtası’nda kurduğu diplomatik ilişkiler Azerbaycan, Gürcistan, Pakistan, Özbekistan, Kazakistan ve Kırgızistan özelinde “yüksek düzeyli stratejik iş birliği konseyi” seviyesinde ilerlerken Endonezya, Malezya, Japonya, Singapur ve Güney Kore ile “stratejik ortaklık” seviyesinde yürütülmektedir. Benzer biçimde ticari ilişkilerin de halihazırda Malezya, Singapur, Güney Kore ve Gürcistan ile imzalanan serbest ticaret anlaşmalarının yanı sıra Japonya, Endonezya ve Tayland ile istişare sürecinde olan benzer mutabakatlarla artırılmaya çalışıldığı görülmektedir.

Asya denildiği zaman ilk olarak 1 Şubat’ta yürürlüğe giren ve devasa ekonomik kapasitesiyle küresel gayrisafi yurt içi hasılanın yaklaşık yüzde 30’unu kapsayan Bölgesel Kapsamlı Ekonomik Ortaklık (Regional Comprehensive Economic Partnership, RCEP) Anlaşması’na taraf üye ülkelere sahip, Güneydoğu Asya bölgesinin köklü oluşumlarının başında gelen ASEAN dikkat çekmektedir. ASEAN ile ilişkilerini “sektörel diyalog

ortağı” ekseninde sürdüren Türkiye diğer taraftan yürüttüğü politikalar ve oluşturduğu yükselen güç algısıyla küresel sistemin dikkatle izlenen aktörü olan Çin Halk Cumhuriyeti ile ilişkilerinde de tıpkı Pekin yönetiminin vurguladığı gibi kazan kazan prensibi çerçevesinde ilerlemektedir. Asya ile sürdürdüğü uzun soluklu ilişkileri vesilesiyle kurduğu ticaret arterlerini “Orta Koridor Girişimi” ile koordine eden Ankara, Pekin’in “asrın projesi” olarak nitelenen Kuşak Yol İnisiyatifi’ne artı değer katmayı planlayan bu girişiminin de ana yürütücüsü konumundadır. Bu noktada Çin Halk Cumhuriyeti’nin sahip olduğu yüksek potansiyelin yanında Yeniden Asya Girişimi’nin “Çin merkezliliği” değil çok taraflılığı ele alarak Asya coğrafyasının bütününe sunduğu potansiyelden karşılıklı yarar sağlamayı amaçladığının altını çizmek önemlidir. Türkiye’den Pasifik Okyanusu’na, Arktik Denizi’nden Hint Okyanusu’na uzanan bu devasa coğrafya, bütün alt bölgeleriyle Yeniden Asya Girişimi’nin odağına girmekte ve her biri özelinde geliştirilen stratejilerin –sürekli vurgulandığı gibi– karşılıklı faydayı esas almasına hassasiyet gösterilmektedir. Nitekim bu hedefler çerçevesinde atılan adımlar 2019’da ilan edilmesi dolayısıyla nispeten yeni olan Yeniden Asya Girişimi’nin meyvelerini beklenenden hızlı biçimde vermesine olanak tanımıştır.

GÜNEYDOĞU ASYA ÜLKELERİNE ARTAN SAVUNMA SANAYİİ İHRACATLARI

Uluslararası ilişkiler disiplininde sıklıkla atfı yapılan İbn Haldun’un “Coğrafya kaderdir” sözü Türk savunma sanayii sektörünün gelişimini açıklamak için de kullanılabilir alıntılarının başında gelmektedir. Türkiye oldukça zor bir coğrafyada konumlanmaktadır. Bölgesel krizlerin

kesişim noktasında yer alan ve bu krizlerden minimum düzeyde etkilenmeyi amaçlayan bir ülke olarak Türkiye'nin şüphesiz ki dış politikasında kullanılan en önemli enstrümanlardan biri caydırıcılıktır. Caydırıcı güç, bu tür krizlerin etkilerini mümkün olan en düşük seviyeye indirerek savaş riskini azaltan ve bir bakıma barışa hizmet eden önemli bir araçtır. Bu kapsamda Türk savunma sanayiinin son yıllarda gerçekleştirdiği dikkat çekici atılım bir bakıma bölgesinde meydana gelen krizler paralelinde şekillenmektedir.

Sahip olduğu coğrafi konum sebebiyle Asya, Avrupa ve Ortadoğu kültürlerinden etkilenen Türk dış politikası aynı zamanda Asya ve Avrupa kıtaları arasındaki köprü görevi nedeniyle küresel düzlemde önemli bir noktada konumlanmaktadır.

Suriye'nin yaşadığı istikrarsızlıkların aslında Türkiye'nin 911 kilometre uzunluğundaki sınır komşusunda gerçekleştiğini, Afganistan krizinin oluşturduğu göç dalgasının Türkiye'de ortaya çıkardığı güvenlik problemlerini ya da herhangi bir kara sınırı bulunmamasına rağmen Ukrayna krizinde Türk sularına sürüklenen mayınların oluşturduğu güvenlik endişelerini bu kapsamda hatırlamak önemlidir. Nitekim Türkiye'nin ilk dönemin ardından yerli ve milli savunma sanayii girişimindeki önemli adımlarının da Kıbrıs sorunu paralelinde gelen Johnson Mektubu ile atıldığı düşünüldüğünde aslında bölgesel krizler Türk savunma sanayiinde bir bakıma tetikleyici bir etki ortaya çıkarmıştır.

Bugün gelinen noktada Türk savunma sanayii şirketlerinin özellikle savunma ve güvenlik teknolojileri noktasında uluslararası alanda tercih edilen

tedarikçiler arasında kendine yer bulduğu görülmektedir. Bölgesel krizlerle mücadele edilirken sahada ulaşılan başarıların masada meydana getirdiği etkilere ek olarak koronavirüs (Covid-19) salgınının küresel tedarik zincirlerinde ortaya çıkardığı sıkıntılarla birlikte sürecin Türkiye için bir fırsata dönüştüğü de açıkça görülmektedir. Türkiye'nin savunma alanında bütünüyle pazar ülke olduğu bir dönemden sıyrılarak aynı zamanda ihracatçı ülke rolüyle kazançlı bir sürece girdiği, ivmeli biçimde artan ihracat rakamlarının yanı sıra çeşitlenen talep sahibi ülkelerden de anlaşılabilir. Bu doğrultuda son yıllarda Güneydoğu Asya ülkelerinin savunma sanayii alanında Türkiye ile ticari ilişkileri oldukça dikkat çekmektedir. Endonezya, Malezya, Filipinler, Tayland ve Singapur'u içeren faal ve potansiyel pazar ağı özellikle Yeniden Asya Girişimi ile bölgeye yönelik yoğunlaşan diplomatik faaliyetlerle her geçen gün genişlemektedir.

ENDONEZYA

Bu kapsamda Güneydoğu Asya ülkeleri arasında ihracat kapasitesinin genişliği ve ortak proje yürütme potansiyelinin yüksekliği nedeniyle Endonezya, Türk savunma sanayii açısından önemli bir aktördür. İki ülkenin ortak girişimiyle Haziran 2014'te "orta sınıf tank" üretimi için imzalanan mutabakat zaptı, 2019'daki IDEF savunma sanayii fuarında "Orta Ağırlık Sınıfı Tank Seri Üretim ve İş Birliği Sözleşmesi" olarak bir üst seviyeye yükselmiş ve nihayetinde Mart 2022'de ilk parti Kaplan MT (Harimau) orta sınıf tankların Türkiye üretimi tamamlanarak Endonezya'ya sevkiyatı yapılmıştır. Aynı şekilde Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı'na ait bir şirket olan HAVELSAN tarafından Endonezya donanmasının yeni açık deniz karakol gemilerinde kullanılmak üzere ADVENT Savaş Yönetim Sistemi 2022'de teslim edilmiştir. Endonezya'nın Türk savunma sanayii şirketlerinden ithal ettiği ürünler; Türk Silahlı Kuvvetle-

rini Güçlendirme Vakfı girişimiyle kurulan bir savunma sanayii şirketi olan ASELSAN'ın Endonezya Deniz Kuvvetleri Komutanlığı envanterindeki denizaltılara yönelik ZOKA Akustik Torpido Karşı Tedbir Karıştırıcı/Aldatıcı teslimatı ve Endonezya Sahil Güvenlik Komutanlığına (BAKAMLA) ihraç edilen MUHAFIZ 30 mm Uzaktan Komutalı Silah Sistemleri ile devam etmiştir. Bu doğrultuda Türkiye'nin Endonezya'ya yönelik ihracat kapasitesinin yıllara göre dağılımına bakıldığında 2019'un ilk on aylık döneminde 377 bin dolar seviyesinde olan savunma ve havacılık sanayii ihracatının 2020'nin aynı döneminde 27,1 milyon dolara yükseldiği; 2021'in ilk çeyreğinde 2 milyon 311 bin dolar olan ihracat kapasitesinin yüzde 361,3'lük bir artışla 2022'nin aynı çeyreğinde 10 milyon 661 bin dolara ulaştığı görülmektedir.²

MALEZYA

Güneydoğu Asya ülkeleri arasında Türk savunma sanayii ürünlerinin vitrini konumunda olan Malezya'da ise Türk firmalarından tedarik edilen ürün çeşitliliği oldukça dikkat çekmektedir. ASELSAN'ın 2017'de Malezya'da kurduğu "ASELSAN Malaysia" firmasının ateşlediği yerli üretim atılımı bu ülkede oldukça ilgi görmüştür. Bu kapsamda Malezya Sahil Güvenlik Kuvvetleri için üretilen MUHAFIZ 30 mm Uzaktan Komutalı Silah Sistemleri'nin sahil güvenlik botlarına montajı ile artan savunma alanındaki iş birliği, 2019'da gerçekleşen Kuala Lumpur zirvesi vesilesiyle Malezya'ya giden Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Malezya Başbakanı Mahathir Muhammed ile görüşmesinin ardından iki ülkenin savunma ve teknoloji şirketleri arasında imzalanan on dört farklı mutabakat anlaşması (MoU) ile ivme kazanmıştır.

² Türkiye İhracatçılar Meclisinin ülkelere göre sektörel ihracat raporları için bkz. "İhracat Rakamları", TİM, <https://tim.org.tr/ihracat-rakamlari>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2022).

Savunma alanında kurulan bu iş birliği ağı, 2021'de Türk Havacılık ve Uzay Sanayii A.Ş. (TUSAŞ) nezdinde gerçekleştirilen Malezya ziyareti ve Kuala Lumpur Üniversitesi ile havacılık alanında imzalanan iş birliği anlaşmasıyla daha yoğun hale gelmiş ve aynı yılın sonunda TUSAŞ Malezya Ofisinin açılmasıyla neticelenmiştir. Günümüzde ise TUSAŞ tarafından geliştirilen ANKA insansız hava aracı ve HÜRJET eğitim ve hafif taarruz uçağının Malezya'ya satışına yönelik haberler gündemi meşgul etmektedir.

Malezya ile güçlü bağları bulunan ve Türkiye'nin ilk özel savunma sanayii şirketi olan FNSS ise kara platformları noktasında bu ülkeye ihraç ettiği ürünlerle ve savunma sanayii alanında Malezya'nın yönünü Türkiye'ye çevirmesinde oynadığı rolle dikkat çekmektedir. 2000'de paletli Zırhlı Muharebe Aracı (ACV-300 ADNAN) projesi ile başlatılan, 2008'de ilave ACV-300 ADNAN araçları ve ACV-19 120 mm Havan Araçları tedariki projeleriyle devam eden ticari ilişkiler 2011'de 8x8 Tekerelekli Zırhlı Araç (AV-8) projesi ile sürdürülmüştür. Bu doğrultuda 2022'de Malezya Ulusal Haber Ajansı BERNAMA tarafından hazırlanan ve Malezya 4. Mekanize Tugayını konu edinen bir belgeselde yer alan Malezya ordusuna ait Türk yapımı ACV-300 ADNAN ve AV8 Gempita araçları Türk markalarının uluslararası prestijinin artmasına katkı sağlamıştır. Bu araçlar ülke genelinde mekanize zırhlı birliklerinin bel kemiğini oluşturmaktadır. Özellikle AV-8 projesinin bir özelliği de Türkiye'nin Malezya'ya sağlamış olduğu teknoloji transferidir. FNSS tarafından otuz yıl önce yurt dışından teknoloji transferiyle ZMA üretilirken 2011'de AV-8 8x8 projesiyle Malezya'ya teknoloji transferi sağlanmıştır. Tüm bu gelişmelerin paralelinde 2021'in ilk çeyreğinde 1 milyon 945 bin 450 dolar olan Türk savunma sanayiinin Malezya'ya gerçekleştirdiği ihracat payı yüzde 34,7'lik büyümeyle

2022'nin aynı çeyreğinde 2 milyon 256 bin 510 dolar olarak kayıtlara geçmiştir.³ İki ülke arasındaki tarihi bağların kılavuzluk ettiği savunma alanındaki bu iş birliği özellikle Türk firmalarının Malezya'da düzenlenen sektör fuarlarına yoğun katılımıyla ve Yeniden Asya Girişimi paralelinde gerçekleştirilen diplomatik ziyaretlerle devam etmektedir.

FİLİPİNLER

Şüphesiz ki Türk savunma sanayii açısından 2022'nin ilk çeyreğindeki en büyük başarı yüzde 28,2'lik ihracat artışı ve başarılı bir teslimat öyküsüyle Filipinler'e yönelik T129 ATAK helikopteri ihracatıdır. Yaklaşık 280 milyon dolar bedel ile altı adet ATAK helikopteri satın alan Filipinler, Türkiye'nin ardından ATAK helikopterlerini kullanmaya başlayan ikinci ülke olması nedeniyle özelde Güneydoğu Asya bölgesinde genelde ise tüm dünyada Türkiye'nin savunma ve havacılık sektöründe kendini kanıtlamasının anahtarını elinde tutmaktadır.

Diğer taraftan Nisan'da Filipinler Hava Kuvvetlerine teslim edilen iki adet ATAK helikopterin yanı sıra 2020'de Filipinler ordusunun modernizasyon programı kapsamında FNSS ile Filipinler Savunma Bakanlığı arasında imzalanan sözleşmeyle Amfibi Zırhlı Muharebe İş Makinesi (AZMİM) araçları ve insanlı silah kuleleri dahil olmak üzere çeşitli lojistik destek hizmetlerinin tedarik edilmesi noktasında anlaşmaya varılmıştır. Özellikle ABD-Çin arasında süren Asya Pasifik coğrafyasındaki güç mücadelesinin stratejik bir aktörü olan Filipinler'in Türkiye ile yürüttüğü ticari iş birliği, Yeniden Asya Girişimi'nin hedeflediği çok yönlülüğün farklı bir yansımasını sunmaktadır. Filipinler özelinde kolaylıkla görülebilen bu denge aslında coğrafyanın geneline yayılmış durumdadır.

³ "İhracat Rakamları".

SONUÇ

Ekonomik açıdan Çin'e olan bağımlılığın yanı sıra ortaya çıkan Pekin kaynaklı bölgesel güvenlik endişelerini ABD'nin savunma alanındaki yatırımlarıyla dengelemeye çalışan Güneydoğu Asya ülkeleri için Türk savunma sanayii ürünleri; fiyat-performans açısından savunma alanındaki arz çeşitliliğini sağlamak için bulunmaz bir kaynak sunmaktadır. Aynı zamanda tekil ürün sağlamak yerine anahtar teslim ürün üretimi veya sorunlara çözüm odaklı yaklaşımı benimseyen Türk firmalarına ait ürünlerin sağladığı imkanlar tercih edilebilirliğini artırmaktadır. Güneydoğu Asya özelinde incelenen ihracat atımları Yeniden Asya Girişimi paralelinde aslında tüm Asya coğrafyasını sarmış durumdadır.

Pakistan'dan Güney Kore'ye, Kırgızistan'dan Azerbaycan ve Ukrayna'ya kadar geniş bir pazara ulaşan Türk savunma sanayii ürünleri özellikle ilgili ülkelerin gerçekleştirdiği operasyonlarda kullanılarak kendini kanıtlama ve *combat-proven* yetkinliğini uluslararası çevrelerce de kabul ettirme imkânını elde etmektedir. Türkiye Dışişleri Bakanlığının sloganı olan "Sahada ve masada güçlü diplomasi" söyleminin bir çıktısı olarak Türk savunma sanayinin Yeniden Asya Girişimi ile oluşturduğu uyum; özellikle geleceğin yükselen değeri olarak kabul edilen kıtada uygulanan ekonomik caydırıcılık, askeri çevreleme, karşıt ittifaklar arasında denge politikası yürütme veya aktif tarafsızlık tarzındaki stratejilere farklı bir boyut eklemektedir.

Günümüzde Asya ülkeleri bağlamında savunma ve havacılık sanayii alanında bir önceki çeyreğe göre yüzde 766,4'lük artışla ciddi bir ivme yakalayan Türkiye'nin Yeniden Asya ile bütünlüklü biçimde sürdüreceği politikalar küresel aktörler tarafından da hassasiyetle takip edilmektedir.⁴

⁴ "İhracat Rakamları".

YENİDEN ASYA GİRİŞİMİ VE TÜRK SAVUNMA SANAYİİNİN GÜNEYDOĞU ASYA AÇILIMI

DİREN DOĞAN

SETA | ANALİZ

2019’da gerçekleştirilen 11. Büyükelçiler Konferansı, Türk dış politikası açısından önemli bir girişimin duyurulması nedeniyle dikkatleri çekmiştir. Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu tarafından ilan edilen “Yeniden Asya Girişimi” özellikle “Asya’nın yükselişi” kavramının sıkça dile getirildiği son yıllarda, Türk dış politikasındaki “Asya” ekseninin geçmişten günümüze sürekliliğini vurgulayan önemli bir beyan niteliği taşımaktadır. Ankara’nın Asya Kıtası’na yönelik uyguladığı stratejilerin bir vizyonunu sunan Yeniden Asya Girişimi paralelinde Türkiye’nin savunma sanayii alanında özellikle kıtada gerçekleştirdiği atılımlar, sektörel başarıların diplomatik stratejilerle desteklenerek daha yüksek seviyeye ulaştırılmasının önemli bir örneğini sunmaktadır. Bu analiz ilk olarak henüz bir politika belgesi yayımlanmamış olması sebebiyle ayrıntılarının ilgiyle takip edildiği Yeniden Asya Girişimi’ne yönelik temel bir çerçeve sunmaktadır. Bu girişimin amaçlarını, uluslararası politikaya sunduğu katkıları, farklı aktörlerce üretilen Asya’ya yönelik stratejilerden ayrılan taraflarını ve Türk dış politikasının temel dinamikleri ile kurduğu ilişkiyi incelemektedir. İkinci olarak Yeniden Asya Girişimi’nin odaklandığı alt bölgelerden biri olan Güneydoğu Asya Bölgesi’nde Türk savunma sanayii sektörünün gördüğü ilgi paralelinde gerçekleşen sektör başarılarını irdeleyerek bahse konu girişim ile Türk savunma sanayii arasındaki stratejik uyumu bölge özelinde analiz etmektedir.

www.setav.org

ANKARA • İSTANBUL • WASHINGTON D.C. • BERLİN • BRÜKSEL